

**Інформаційно-аналітичні матеріали
та пропозиції до рекомендацій по визначенню пріоритетів екологічної політики
з питань сталого ведення лісового господарства в Україні
до парламентських слухань на тему
"Пріоритети екологічної політики Верховної Ради України на
наступні п'ять років"**

FSC® (Forest Stewardship Council®) – Лісова опікунська рада є міжнародною, неурядовою та неприбутковою організацією створеною з метою просування відповідального ведення лісового господарства в лісах усього світу. Лісова продукція, позначена логотипом FSC, інформує споживача про законність і невиснажливість джерел її походження. Оцінка відповідності соціально відповідального, екологічного належного і економічно життєздатного ведення лісового господарства здійснюється незалежними органами сертифікації, які акредитовані в нашій системі.

Добровільна схема лісової сертифікації FSC охопила більше 120 країн світу, а площа сертифікованих лісів сягнула більше 200 млн га. Детальна інформація доступна на сайті: <https://fsc.org/en> та <https://info.fsc.org/>

Україна займає чільне місце в FSC, маючи 4,2 млн. га сертифікованих лісів або 41% площі лісових ділянок країни (станом на 01.10.2019р.). Усі 125 сертифікатів відповідального ведення лісового господарства стосуються лісів державної форми власності та переважно охоплюють підприємства, які підпорядковуються Державному агентству лісових ресурсів України. Детальна інформація доступна на сайті: https://ua.fsc.org/ua-ua/nasha-diynalnist/facts_and_figures

Програма діяльності Кабінету Міністрів України, яка затверджена Постановою Верховної Ради України від 04.10.2019 р. № 188-IX, містить ціль 9.7. «Українці зберігають природні екосистеми для нащадків», для якої одним із показників ефективності її досягнення є **«збільшення лісистості та сертифікація лісів згідно з вимогами FSC»**.

Розуміння важливості на державному рівні низки ключових міжнародних вимог лісової сертифікації, а саме, охорони особливих цінностей для збереження, мінімізації впливу ведення господарства на довкілля, дієвого механізму вирішення конфліктних ситуацій із зацікавленими сторонами, дотримання вимог техніки безпеки під час лісогосподарських робіт, визначає їх пріоритетність при визначенні основних напрямів екологічної політики щодо лісів і лісового господарства.

З урахуванням того, що сертифікація системи ведення лісового господарства стосується усіх лісів, незалежно від форм власності чи відомчого підпорядкування, та може поширюватися на деревину, недеревинні продукти лісу, а також екосистемні послуги, існує значний потенціал:

- збільшення площі сертифікованих лісів за стандартами FSC для підприємств Державного агентства лісових ресурсів України переважно Волинської, Вінницької, Київської, Полтавської, Сумської та Черкаської областей;
- розширення сфери дії FSC сертифікату на недеревинну продукцію (новорічні дерева, гриби, ягоди, хвойний екстракт, мед) у Волинській, Рівненській, Чернівецькій, Закарпатській, Львівській та Житомирській областях;
- здійснення підготовки до сертифікації підприємств комунальної форми власності на ліси у Волинській, Житомирській, Чернігівській, Вінницькій, Сумській та Львівській областях;

- підготовки та реалізації пілотних проектів сертифікації екосистемних послуг для низки підприємств і організацій, ліси яких мають високу наукову й природоохоронну цінність та виконують переважно екологічні та соціальні функції.

Основи екологічної політики щодо лісів і лісового господарства мають узгоджуватися з вимогами лісової політики щодо сталого ведення лісового господарства, зокрема, передбачати:

- невиснажливе та раціональне використання деревинних та недеревинних лісових ресурсів;
- збереження біологічного різноманіття на основі системи захисту рідкісних й таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослинного і тваринного світу, їх популяцій, а також підтримки лісових екосистем та об'єктів, які мають високу охоронну цінність;
- збереження генетичного потенціалу лісів аборигенних видів, забезпечення покращення селекційної структури деревостанів, в т.ч. з використанням інтродуцентів, та організації лісонасіневої бази на генетико-селекційних засадах;
- захист лісів, які мають культурну, духовну, історичну цінність, сприяють забезпеченню охорони унікальних та інших особливо цінних природних комплексів та історико-культурних об'єктів;
- застосування екологічно безпечних технологій у процесі ведення лісового господарства;
- розвиток структур виробництва і споживання продукції лісового господарства, що базуються на міжнародно визнаних схемах лісової сертифікації, зокрема, FSC;
- наявність адаптивної системи планування ведення лісового господарства, яка б враховувала екологічну, економічну та соціальну цінність лісів та базувалась на результатах оцінки потенційного впливу господарських заходів на довкілля;
- наявність системи моніторингу стану лісів, спрямованої на зменшення ризиків пошкоджень лісів абіотичними, біотичними та антропогенними факторами та оперативне реагування в разі потенційних негативних впливів;
- багатоцільове лісокористування на основі використання як деревинних, так й інших лісових ресурсів у рамках науково обґрунтованих розмірів;
 - зміцнення захисних функцій лісів (ґрунтозахисних, водоохоронних, протиерозійних та інших);
 - забезпечення прозорого процесу прийняття рішень щодо лісів та лісового господарства із залученням громадськості на основі підтримки її інформаційної обізнаності та застосування відповідних консультаційних процедур.

Подальше зростання площі сертифікованих лісів та поліпшення ведення лісового господарства можливе за умови підвищення рівня правозастосування та удосконалення законодавчо-правової бази. Адже практика правозастосування та реалізації стандартів FSC свідчать про наявність суперечливих, незбалансованих норм законодавства або їхню надмірність.

Першочергові пропозиції до проекту рекомендації по визначенню пріоритетів екологічної політики з питань сталого ведення лісового господарства в Україні:

1. Внести зміни до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» згідно з якими оцінка впливу на довкілля має стати частиною процедур проведення базового й безперервного лісовпорядкування та матеріалів Проекту організації та розвитку лісового господарства.

2. Внести зміни до Закону України «Про тваринний світ», поширивши обмеження на проведення лісозаготівель під час «сезону тиші» виключно на територіях концентрації тварин.
3. Внести зміни до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» щодо спрощення дозвільного механізму проведення господарських заходів на територіях та об'єктах ПЗФ (зокрема, відмінити ліміти на проведення рубок догляду, окрім прохідних).
4. Удосконалити механізм виділення об'єктів Смарагдової мережі на землях лісогосподарського призначення, зокрема, передбачивши залучення зацікавлених сторін, у т.ч. постійних лісокористувачів.
5. Передбачити розробку, прийняття та практичну реалізацію механізму економічного стимулювання застосування екологічного безпечних технологій у лісовому господарстві через систему фіскальних, кредитних та інших інструментів.
6. Передбачити використання фінансових інструментів (дотації, субсидії, цільове фінансування) для підприємств лісового господарства, які реалізують цільові проекти, спрямовані на підтримку та посилення екосистемних послуг, забезпечення збереження біорізноманіття та інших цінностей довкілля.